

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

A Horty családról szóló megemlékezés készített hozzászólásra. A Vakok Világa folyóirat számos cikket közölt iskolánkról és a Homérosz Kórusról. Még nem adott hírt a kormányzó és a felesége iskolánkban tett egész napos látogatásáról, valamint a család megjelenéséről az énekkar egyik előadóján. A pontos dátumra nem emlékszem, mert a kétkötetes albumot 43 évvel ezelőtt, három napra kaptam kölcsön, jegyzetelésre nem volt időm. Az énekkar budapesti és vidéki fellépéseiről alkalmanként legalább három napilap számolt be. A vakok egyéb kulturális, ipari, kereskedelmi tevékenységéről egy-egy újságból értesülhettünk. A cikksorozat a sorstársak közül mindössze a Homérosz Kórus elődjének tekintett felnőtt látásé-

rült leányokkal foglalkozó, vak zenetanár nőt, egy vak zenetanár férfit, és egy siketvak diáklányt nevesít. A beragasztás első helyszíne a Hungária úti intézet 1900-ból. Figyelemre méltó olvasmány. A gyűjtemény 1945-ig terjed.

A két kötet tulajdonosa az anyagot vasdiplomája átvételekor Illyés Gyulánénak szándékozott átadni állandó megőrzésre. A karnagy úrral néhányszor még találkoztam művelt emberek társaságában, de a könyvek holléte után akkor jutott eszembe érdeklődni, amikor már felesége is meghalt.

Szerkesztő asszony további munkájához sok sikert kívánok.

Sorstársi üdvözlettel.

Erős Pál

Kelt: Budapest, 2013. július 04.

Elhunyt Dobos Kálmán sorstársunk

Ez év július elsején, életének 82. évében adta vissza lelkét Teremtőjének Dobos Kálmán zeneszerző, zongoraművész.

A mélyen vallásos, humanista művész csodálatraméltó, gazdag életművet hagyott reánk. Tisztelgésül idézzük fel e kivételes képességű ember életútját!

1931-ben született Szolnokon. Látását a gimnazista fiú 14 évesen robbanás következtében veszítette el. Ez a baleset váratlan fordulatot hozott sorsában. A család Budapestre költözött, hogy Kálmán életét segíthesse. Először a hagyományos kefekötést ajánlották neki. A

szorgalmas fiú azonban hamar elsajátította a Braille írás-olvasást és szülei tanácsára zongorázni kezdett.

"Nem készültem zenei pályára. Életem vonata a Gondviselő váltóállítása következtében kanyarodott a művészet sínére." Első zenetanára jónevű sorstársunk, Bocskai Imre volt. A zongorázás mellett Kálmán kisebb szerzeményekkel is próbálkozott. A háború után nehéz időkben a tanórák díját a szülők természetben - cukorral, liszttel, zsírral - tudták fizetni. Az 1945-46-os tanév biztató előmenetele alapján felvételizett a Zeneakadémiára, de elutasí-

tották. Vasúti tiszt édesapját '46-ban Debrecenbe szólította munkája. Kálmán ott a Piaristák Gimnáziumában magántanuló lett, a Zenedében pedig folytatta tanulmányait mindkét szakon. Elismert, keménykezű tanárai voltak. Odaadó segítőtje a család "kosztos diákja", Kertész Lajos volt. Kálmán szerzeményeit lejegyezte, zongora tananyagát előjátszotta.

A tananyagok felolvasásában áldozatos jó szülei voltak segítségére.

(Itt kívánom megjegyezni, hogy Kertész Lajos zongoraművész-tanárként több vak muzsikus növendéket készített fel zenei pályára: Rédei Józsefet, e sorok íróját és Varró Attilát.)

Debrecenben pezsgő zenei élet volt a fiatalság nagy öröme.

Dobos Kálmán 1948-ban az Országos Bartók-émlékversenyen zongorajátékával első díjat nyert. A következő évben ismét Budapestre költöznek. Itt kiváló tanároknál tanult tovább a vasakarátú fiatalember:

Zempléni Kornélnál zongorát, Szelényi Istvánnál zeneszerzést. Ugyanez évben a budapesti Zenei Gimnáziumban érettségi vizsgát tett, majd azonnal felvételizett a Zeneakadémia zeneszerzés szakára, ahonnan eltanácsolták. A zsűri indoklása szerint "A vakság ténye leküzdhetetlen akadályt jelent tanulmányaiban". Végül 1950-ben "megtört a jég". Viski János professzor úr felvette osztályába az állhatatos ifjút fél év próbaidőre. Viski János megérezte Dobos Kálmán elhivatottságát, és izgalmas pedagógiai kihívásnak tekintette a vak diák képzését.

(Különös figyelmet érdemel az a tény is, hogy 1949-ben nevezték ki a Zeneakadémiára az első vak professzort Ungár Imre zongoraművész személyében.)

A próbaidőt sikerrel vette. A kitüntető bizalmat 1957-ben zeneszerzői diplomája megszerzésével hálálta meg mesterének.

Osztálytársairól így nyilatkozott: - "Tanulmányaim során látó diáktársaim természetes egyszerűséggel voltak segítségemre.

Írásbeli munkáimat diktálásom alapján produkálták." A szerény, gyorseszű, jó humorú ifjú elbűvölte környezetét.

Ezekben az években sajátította el a francia és a német nyelvet.

Zongorajátékát Szegedi Ernő professzornál tökéletesítette.

Előnyben részesítette a magyar szerzők műveit: Liszt, Bartók, Kodály és Weiner darabjait.

A kitartó küzdelmet a Gondviselés gazdagon jutalmazta.

1957-ben állást kap a Magyar Rádió-nál "Zenei lehallgató" minőségben. Elégedett volt ezzel a munkával, végzettségéhez megfelelőnek érezte. 34 éven át dolgozott munkahelyén.

1958-ban házasságot köt Tóth Ilonával, akiben "lelki testvérét" találta meg. Frigyüket négyteteles, kórusra írt "Nászmisé"-vel pecsételte meg, melyet kedves Ilájának ajánlott. Az ifjú pár néhány év múltán gyönyörű nagy lakáshoz jutott, melyet bensőséges kapcsolatok bőséges gyermekáldással népesített be.

Ilona védőnőként dolgozott, míg Kálmán rádiós munkaköre mellett alkotó komponista és koncertező zongoraművészi tevékenységet folytatott a biztonságot nyújtó családi háttér mellett.

Az évek során hét gyermekkel ajándékozták meg egymást. Küzdelmes életükhöz mélységes, őszinte Istenhitük-ből merítették erőt.

Emellett Kálmán rendkívül áldozatos barátra talált Máthé János orgonaművész, karnagy személyében, aki negyvenkét éven át heti rendszerességgel segítette a komponista munkáját, lejegyezte műveit és végezte az ezzel járó háttérmunkákat.

Dobos Kálmán zeneszerzői alkotásai főként kamarazenei művek. De szép számmal vannak zenekari és kórusművei is. Alkotásainak harmadát egyházi kompozíciók teszik ki. Ezek ihletett, elmélyült muzsikák többnyire latin szöveggel.

Cselló-zongoraszonátáját gyakran hallottam Bernadett leányától, aki egyedüli muzsikus a gyermekek közül. Dobos Kálmán zenéje sokszínű, érdekes, de nem könnyű befogadni. A XX. század szerzőinek zenéje bonyolult, feszültségekkel teli világot tükröz. Megértésükhöz időre, többszöri meghallgatásra van szükségünk. Muzsikájuk valódi értékét az utókor fogja megítélni.

Szólnom kell még arról a negyven évről, mely kb. 1960-tól 2000-ig tartott, s melynek során Dobos Kálmán önmenedzselő módszerrel négy kontinensen fordult meg, hogy mint pianista terjessze a magyar zongoramuzsikát. Koncertturnéit mindig maga szervezte, ki-

terjedt levelezést folytatott a fogadó szervezetekkel.

Utazásait egyedül bonyolította és rádiós kapcsolatai mellett a külföldi vakok szervezeteinek segítségét vette igénybe. Bartók, Kodály, Weiner Leó és Liszt Ferenc művei mellett saját kompozícióit is játszotta. 49 országban, 64 rádió- és TV-állomás készített vele műsorokat, hangfelvételeket. Utazásait missziónak tekintette, egyben nagyon érdekelte más népek kultúrája, szokásai.

Ezekről baráti beszélgetésekben sok izes történetet hallhattam tőle.

Végül megemlítem azt a három monográfiát, melyeket legkedvesebb zeneszerzőinek életéről és művészetéről írt:

A norvég Edward Grieg-ről, a spanyol Manuel de Falla-ról és mestere emléke előtt tisztelegve Viski Jánosról.

Zeneszerzői pályájának 50. jubileuma alkalmából szerzői estjét hallhatták az érdeklődők 2008. november 30-án a Nádor teremben. Az estet hangfelvételel örökítette meg a Magyar Rádió.

Dobos Kálmán munkásságát Erkel Ferenc Díjjal ismerte el a hazai kulturális élet.

Dobos Kálmán elhivatott alkotóművész volt. Becsülte és szerette sorstársait. Látszólag "elefántcsont toronyban" élt, valójában világszerte bizonyította, hogy a vakságból adódó akadályok legyőzhetők, az akarattal párosuló tehetség meghozza gyümölcsseit. Gazdag életútja mindannyiunk számára például szolgálhat.

Kedves halottunk, nyugodj békében!

Németh Tamás